

Zpravodaj výzkumu SHARE

Stárneme s úsměvem (nebo bez)?

Téma

Jak a kde bydlí evropští senioři

Výzkum SHARE (The Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe) si klade ambiciózní cíl: připravit starý kontinent na situaci, která v historii lidstva ještě nikdy nenastala, a sice že nejpočetnější skupinou se stanou lidé v pozdně produktivním či postproduktivním věku. Dosud je tomu v Evropě tak, že nejpočetnější skupinu tvoří lidé v nejlepší produktivním věku, kteří vydělávají jak na staré, tak i na mladé. Nutnost adekvátní přípravy reforem v oblasti zdravotnictví, sociální péče, ekonomiky (atd.) je zřejmá. Studie SHARE poslouží jako jeden z významných podkladů pro tuto přípravu.

Šetření SHARE se provádí každé dva roky - dotazování jsou titíž lidé: sledujeme tak, jaké změny nastávají v jejich životě. Až doposud tvořil vzorek výzkumu 2000 lidí, letos se centrála v německém Mannheimu rozhodla navýšit jej na 6000. K výzkumu se přihlásilo celkem 17 zemí Evropské Unie, z nichž se všechny – s jedinou výjimkou Slovinska – mohou pochlubit prvními daty. Češi již dodali více než 2100 dotazníků.

V dnešním díle Zpravodaje SHARE se budeme věnovat bytové situaci evropských seniorů. Ukážeme, jak a kde bydlí senioři v ČR a srovnáme je s ostatními zeměmi. Nejprve se zaměříme na vlastnictví nemovitostí, poté na sídelní jednotku. Data pocházejí z předchozí vlny SHARE, která proběhla v letech 2008/2009.

Více než polovina (53%) evropských seniorů bydlí ve svém vlastním bydlení; vyskytují se však významné

rozdíly mezi jednotlivými zeměmi. Řekové bydlí skoro všichni (93%) ve vlastním. Preference vlastního bydlení je patrná dále u Poláků (70%), Španělů (64%) a u nás (60%). Naopak, Holanďané bydlí častěji v nájmu (platí to o 63% z nich), což se dá říct i o nadpoloviční většině (54%) německých seniorů. Co se českých seniorů týče, jejich tendence odpovídají celorepublikovému trendu: z dat ČSÚ vyplývá, že 66% Čechů bydlí ve vlastním, 30% v nájmu a 4% v jiném typu bydlení (dle SHARE: 60% českých seniorů ve vlastním, 30% v nájmu, 10% v jiném). Dále, 15% italských, 12% španělských a 11% francouzských seniorů bydlí v bezplatném ubytování – bohužel však, z dat SHARE nelze zjistit, zda náklady hradí stát či např. příbuzní.

Je zajímavé také vědět, v jakém typu zástavby Evropané starší 50 let bydlí: ukazuje se totiž, že téměř polovina (45%) žije na vesnici. Dále, 18% žije na maloměstech, 15% ve městech a 22% ve velkoměstech. Nejvíce seniorů bydlí na vesnici v Polsku (69%). Z výše uvedených údajů tak můžeme vyvodit, že polští senioři většinou obývají svá vlastní venkovská stavení. Největší procento seniorů žijících na maloměstě bychom našli ve Španělsku (48%), ve městech pak nejčastěji bydlí švédští (24%) a čeští (20%) senioři. Nejvíce seniorů ve velkoměstech bydlí v Řecku (31%).

Podíváme-li se na typ bydlení evropských seniorů v souvislosti s jejich profesní dráhou a spokojeností, zjistíme, že v čím lidnatější sídelní jednotce evropští

SHARE (Survey of Health, Ageing, and Retirement in Europe) spočívá ve vytvoření celoevropského longitudinálního datového souboru zahrnujícího osoby starší 50 let a jejich rodiny. Mezi hlavní témata tohoto multidisciplinárního výzkumu patří: demografie a rodina; vzdělání; tělesné a duševní zdraví, zdravotní péče a rizika, kognitivní funkce; zaměstnání a důchod, vzájemná pomoc a finance v rodině, bydlení, příjmy a spotřeba domácnosti, majetek; sociální podpora, aktivity, kvalita života, a očekávání do budoucnosti. Výsledkem je unikátní soubor dat poskytující informace o stavu, historii a vývoji české a evropské společnosti.

senioři žijí, tím méně mají výhrad vůči práci, kterou vykonávají (či v minulosti vykonávali). Zatímco 29% seniorů z velkoměst, 32% z maloměst a 34% z měst hodnotí svou práci jako nepohodlnou, na venkově se jich nachází dokonce 42%. V ČR není zřetelný rozdíl mezi velkoměstem (36%) a městem (35%), který však už nastává na maloměstě (41%) a vesnici (47%). Na druhou stranu, čím lidnatější je sídelní jednotka, tím mají senioři mírně stoupající tendenci vnímat své finanční ohodnocení jako adekvátní. Spokojenost s platem panuje u 65% velkoměstských, 64% městských, 61% maloměstských a 60% vesnických seniorů. V ČR – a to je poměrně nečekané – je pozorovatelný pouze malý rozdíl mezi maloměstem (50% spokojeno) a ostatními sídelními jednotkami (55%). Na každý pád, tato čísla jsou znatelně nižší, než je celoevropský průměr. Vidíme tedy, že co se pohodlnosti práce v různých typech sídelních jednotek týče, kopírují naši senioři evropský trend. Ať však bydlí kdekoli, jsou mnohem méně spokojeni se svým platem než jejich evropské vrstevníci.

Mohou to být zajímavá zjištění pro plánované reformy: politici si mohou být jisti, že v otázce platů seniorů není nezbytně nutné činit rozdíly mezi vesnicí, městem, velkoměstem, atd. Máme však stále ještě co dělat, abychom se dostali k takové míře spokojenosti, jakou pozorujeme v ostatních zemích EU, především pak na západ od Aše.

Nejen takováto srovnání poskytují pohled do dat ze studie SHARE. Další zajímavosti představíme v příštím čísle měsíčníku Zpravodaje SHARE: Stárneme s úsměvem (nebo bez).

Kde žijí evropští senioři

